

Ўзбекларда эр-хотиннинг хиёнат қилишига сабаб бўлувчи омилларга муносабати

Ислом дини жинсий истаклар фақат шаръий йўллар билан қондирилишини таъкидлайди. Яъни, никоҳдан ташқари бегоналар билан алоқада бўлиш ҳаромдир. Бу Исломда зино деб аталади. Зино мулк ва унинг шубҳасидан холи бўлган олд жинсий олатга яқинлик қилишдир. Имом Абу Ҳанифа зинони қуидагича таърифлаган: «Зино саҳих ақди никоҳ ва унинг шубҳасидан холи бўлган аёлнинг олдига хатна қилинган жойни ичкарига киритиб яқинлик қилишдир»¹.

Маълумки, ўзбеклар зинони улкан гуноҳ, кечирилмас айб деб билишган. Негаки, Қуръони Каримда Аллоҳ мусулмонларга хитоб қилиб: «Зинога яқинлашманглар, албатта у фоҳиша иш ва ёмон йўлдир», деганлар². Чунки улар зино наслу насабнинг бузилишига, оиласарнинг парчаланишига, инсоний муносабатларнинг ёмонлашувига, турли касалликларнинг тарқалишига, аҳлоқнинг қулашига ва бошқа бало-офатларга сабаб эканки яхши билганлар. Пайғамбар Мұхаммад (с.а.в.): «Қайси қавмда зино тарқалса, Аллоҳ таоло уларни ота-боболари билмаган касалликка мубтало қиласи», деганлар³.

Шариат бўйича, оила қурган, никоҳда бўлган шахснинг зино қилгани исботланса, у тошбўрон қилиб ўлдирилган. Оила шарафини, эр-хотинлик ҳурматини била туриб ҳаромга юрганлар жамиятга, инсониятга нисбатан қилган бу жиноятлари учун худди шу жазога ҳақиқатда лойикдурлар. Агар зинокорлар аввал никоҳда бўлмаган бўлса, кўпчиликкинг олдида юз дарра урилган. Кўриб турибсизки, икки турдаги жазо ҳам омма ҳузурида бўлган. Бу

¹ <http://www.uzislam.com>

² Қаранг. Абдулазиз Мансур. Қуръони Карим маъноларининг таржимаси. –Т., 2001. 52-55 бетлар.

³ Қаранг. Абдулазиз Мансур. Қуръони Карим маъноларининг таржимаси . –Т., 2001. 230-231 бетлар.

эса гуноҳкорларга жазо бўлиш билан бирга ўзгаларга ибрат ҳам бўлган. Одамлар бир кун келиб кўпчилик олдида шарманда бўлишдан қўрққанлар⁴.

Бугунги кунда эркаклар ёки аёлларнинг хиёнат қилишига айнан қайси омил асосий сабаб бўлишини билиш мақсадида. Биз буни аниқлаш мақсадида тадқиқотда респондентларга дастлаб “Эрнинг хотинига хиёнат қилишига сабаб бўлувчи муҳим омиллар қайси?” деган, савол билан мурожаат қилдик (1-жадвал). Бунда аёллар билан эркакларнинг жавоблари бир-биридан кескин фарқ қиласи. Хусусан, эркакларнинг кўпчилиги (42,5%) бунга асосан “хотинининг ўз эрига бефарқлиги натижасида” деб изоҳ берган бўлса, аёлларнинг кўпчилиги (38,3%) эса “эрнинг олдингидан кўра кўп пул топиши натижасида бошқа аёлларга қизиқишининг ортиши” деб изоҳлади. Бундан ташқари эркакларнинг аксарияти (22,5%) эрнинг хотинига хиёнат қилишига сабаб бўлувчи муҳим омил сифатида 2-ўринда эрнинг жинсий алоқадан қониқмаслиги омилини қўйишиди, аёллар (23,3%) эса, хотинининг ўз эрига бефарқлиги натижасида омилини ўзлари учун 2-ўринга қўйишиди. Хоразмлик ўзбеклар мисолида шуни айтиш мумкинки (умумий ҳисобда 31%), хотинининг ўз эрига бефарқлиги эрнинг хотинига хиёнат қилишига сабаб бўлувчи муҳим омил бўлиб, бу оилада кўп қийинчиликларни келтириб чиқариши мумкин экан. Шундай экан эр ва хотиннинг доимо бир-бирига эътиборли бўлиши мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

1-жадвал

Эрнинг хотинига хиёнат қилишига сабаб бўлувчи муҳим омилларга муносабат (%) ҳисобида)

№	Белгиланган жавоблар	ўрни	Умумий	ўрни	Аёл	ўрни	Эркак
1	Эрнинг олдингидан кўра кўп пул топиши натижасида бошқа аёлларга қизиқишининг ортиши	2	27	1	38,3	3	10
2	Хотинининг ўз эрига бефарқлиги натижасида	1	31	2	23,3	1	42,5
3	Хозирги ёш кизлар ёки аёлларнинг ўзи оиласи, пулдор эркакларни бошини айлантириши	4	8	3	10	4	5
4	Эрнинг жинсий алоқадан қониқмаслиги	3	13	4	6,7	2	22,5
5	Вакт ўтиб хотиндан безиш натижасида	5	7	5	5	3	10
6	Хар кимда хар хил бўлади	-	1	-	1,7	-	-
7	Аёл фаросатсиз бўлса	-	1	-	1,7	-	-
8	Виждон ва иймонига боғлик	-	2	-	1,7	-	2,5
9	Бизда хиёнат бўлмаган	-	1	-	1,7	-	-

⁴ <http://www.uzislam.com>. Зинонинг сабит бўлиши.

10	Эрим мани севади	-	1	-	1,7	-	-
11	Хар бир аёл доим ўзига қрқб юриши керак	-	1	-	1,7	-	-
12	Турли можаролар натижасида эр-хотин ўртасидаги совуқлик	-	1	-	-		2,5
13	Муносабат мослиги	-	1	-	-		2,5
14	Хаммаси тўғри	-	1	-	-		2,5
15	Жавоб йўқ	-	4	-	6,7	-	-

“Хотиннинг эрига хиёнат қилишига сабаб бўлувчи муҳим омиллар қайси?” деган саволимизда (2-жадвал) эса эркаклар ҳам, аёллар ҳам бунда асосий сабаб қилиб “кўпинча оиласда эркакларни мавсумий ишлашга – 6 ой ёки йиллаб уйидан узоққа кетиши аёлларни хиёнатга мажбур қиласди” деган жавоб кўрсатдилар. Лекин буни аёллар (25%)га нисбатан кўпроқ эркаклар (32,5%) маъқуллашди.

2-жадвал
Хотиннинг эрига хиёнат қилишига сабаб бўлувчи муҳим омилларга муносабат (%) хисобида)

№	Белгиланган жавоблар	ўрни	Умумий	ўрни	Аёл	ўрни	Эркак
1	Кўпинча оиласда эркакларни мавсумий ишлашга – 6 ой ёки йиллаб уйидан узоққа кетиши аёлларни хиёнатга мажбур қиласди	1	28	1	25	1	32,5
2	Оиласда юзага келадиган моддий кийинчиликлар аёлларни эрига хиёнат қилишига мажбур қиласди	3	19	2	21,7	4	15
3	Оиласда эркак киши мавқеининг пастлиги, оила бошлиғи ўрнининг йўқотиши (йўклиги) натижасида	2	21	2	21,7	2	20
4	Кўпинча хотиннинг вакт ўтиб ўз эридан безиши натижасида	5	7	3	5	5	10
5	Хотиннинг жинсий алокадан қониқмаслиги	4	8	4	1,7	3	17,5
6	Хар кимда хар хил бўлиши мумкин	-	1	-	1,7	-	-
7	Хар кимнинг ўзига ва вижданига ҳавола	-	4	-	6,7	-	-
8	Хиёнат енгил табиатли аёлларга хосдир	-	1	-	1,7	-	-
9	Бизда хиёнат бўлмаган	-	1	-	1,7	-	-
10	Эрим мани қониктиради	-	1	-	1,7	-	-
11	Хар қандай шароитда ҳам хотин эрига хиёнат қиласмилини керак	-	1	-	1,7	-	-
12	Тутуруқсиз аёллар хиёнат қиласди, агар аёл киши меҳнат қиласа хиёнат бўлмайди	-	1	-	1,7	-	-
13	Тушунмовчилик	-	1	-	1,7	-	-
14	Бўлиши мумкин эмас	-	1	-	1,7	-	-
15	Жавоб йўқ	-	5	-	5	-	5

Шариат ҳукмлари бир-бири билан чамбарчас боғлик бўлиб, бирисиз иккинчисини ижро этиб бўлмайди. Ижро этилганда ҳам ҳокимият томонидан текширилиб, барча қоидаларга тўлиқ амал қилинган ҳолда бажарилади. Ўзбекистон Республикаси Конституцион давлат бўлгани учун зинокорларга нисбатан шариатда кўрсатилган жазо қўлланилмайди.

Ислом зинога қарши фақат қаттиқ жазо қўллаш билангина чекланиб қолмай, балки унинг олдини олиш учун барча чораларни кўради⁵:

- 1) ҳалол йўл билан жинсий эҳтиёжини қондиришга барча шароитни яратиш;
- 2) бегона эркак-аёлларнинг бир-бирларига аралашуви ман қилиш;
- 3) ўзга жинсга шаҳват билан қарашни ман қилиш;
- 4) аёлларнинг иффатли кийинишлари ва ўзларини тутишларини жорий қилиш;
- 5) жамиятга фоҳиша хабарлар ва унга оид ишларни тарқатувчиларга қарши шафқатсиз қураш олиб бориш. Аллоҳ таоло Нур сурасида «Албатта, мўминлар ичида фоҳиша ишлар тарқалишини хоҳловчиларга бу дунёю у дунёда аламли азоблар бордур...» – деган.

Умуман олганда никоҳига, оиласига хиёнат қилиш, шаҳвоний нафсга эрк бериш ўзбекларда ҳам ва Ислом динида ҳам қораланади.

---

⁵ <http://www.uzislam.com>. Зино Иймондан эмас.